

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

POPIS VYNÁLEZU K AUTORSKÉMU OSVĚDČENÍ

218257

(11)

(B1)

(51) Int. Cl.³
G 06 F 9/46

(22) Přihlášeno 03 07 80

(21) (PV 4736-80)

(40) Zveřejněno 25 06 82

(45) Vydáno 15 02 85

(75)

Autor vynálezu

SMÍŠEK JIŘÍ ing., PRAHA

(54) Zapojení pro provádění operace přerušení

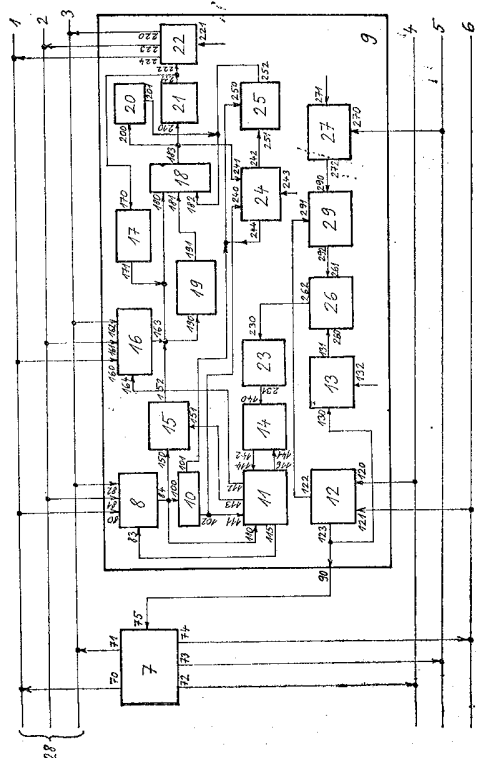
1

Vynález se týká oboru samočinné počítače — spojení procesoru s přidavnými zařízeními.

Zapojení řeší zrychlení počáteční a konečné fáze operace přerušení v systému se společnou asynchronní sběrnici.

Řešení se dosahuje spojením přidělovacích obvodů přidavných zařízení přes vysílač s nejvyšší váhovou linkou datové sběrnice, jejíž hladina se snímá při přerušení do instrukčního registru procesoru. Nejvyšší váhový bit výstupu tohoto registru nastavuje podmínky pro přechod z prvního taktu řadiče procesoru přímo do čtvrtého taktu. Při ukončení operace přerušení se v časově poslední instrukci obslužného programu dekóduje čtrnáctý bit výstupu instrukčního registru. Na základě jeho jedničkového stavu dojde ke čtení návratové adresy ze zásobníkové paměti a k jejímu uložení do čítače instrukcí. Možnost použití je pouze v uvedeném oboru.

2

Předmětem vynálezu je zapojení pro provádění operace přerušení činnosti procesoru přidavným zařízením v systému malého počítače, pracujícím se společnou asynchronní sběrnici. Přitom řeší zrychlení zejména počáteční a závěrečné fáze.

Režim přerušení je jednou z nejpoužívanějších forem spolupráce přidavného zařízení a procesoru. Procesor provádí sled instrukcí, který předepisuje program a přidavné zařízení žádá o obsluhu prostřednictvím signálu na lince žádostí. V případě kladného vyřízení žádosti procesor vysílá prioritní signál pro přidavné zařízení, na jehož základě proběhne sekvence obsazení sběrnice žádajícím přidavným zařízením. U mini-počítačů, které pracují s popsáním spojovacím systémem, je proces přerušení řešen tak, že přidavné zařízení po obsazení sběrnice vysílá adresu vektoru přerušení, která se v procesoru ukládá do adresního registru. Tento registr slouží k adresaci jak instrukcí, tak i dat v operační paměti. Na této adrese je uložený mimo jiné nový podmínkový kód a na následující adrese je uložena počáteční adresa obslužného programu pro příslušné přidavné zařízení. Tento program je pak ukončen instrukcí návratu do přerušného programu. Procesor lze však řešit také tak, že čítač instrukcí je realizován jinými obvody než adresní registr dat. Toto řešení má tu výhodu, že je možné dříve spustit výběr další instrukce. Adresu vektoru přerušení posílá přidavné zařízení přes instrukční registr procesoru do čítače instrukcí na základě inicializace instrukce skok do podprogramu. V dosud známých zapojeních popsaného typu je prováděna počáteční fáze přerušení v sedmi taktech řadiče procesoru.

Obvodové operace přerušení, s ohledem na zmenšení počtu taktů řadiče v počáteční fázi, poskytuje zapojení pro provádění operace přerušení podle vynálezu, jehož podstatou je, že nejvyšší váhový bit výstupu instrukčního registru je spojen s prvním vstupem generátoru ovládacích signálů a výstup prvního vysílače přidavného zařízení je přes jeho druhý výstup spojen s nejvyšší váhovou linkou datové sběrnice.

Výhodou tohoto zapojení je možno pomocí nejvyššího váhového bitu, vyslaného z přidavného zařízení, řídit generátor ovládacích signálů tak, že během pěti popřípadě i čtyřech taktů řadiče procesoru se cílová adresa vyslaná na datovou sběrnici zapíše do čítače instrukcí, včetně uložení návratové adresy do zásobníkové paměti.

Na připojených výkresech, obr. 1 a 2, je zapojení podle vynálezu, kde je uvedené vzájemné propojení jednotlivých bloků společně s jejich označením.

Nultá až třináctá linka 1 datové sběrnice 28 je spojena s odpovídajícími váhovými bity prvního vstupu 80 instrukčního registru 8 a prvního vstupu 160 datového přijímače 16, přičemž linky datové sběrnice 1, odpo-

vídající adrese vektoru přerušení přidavného zařízení 7, jsou spojeny s prvním výstupem 70 přidavného zařízení 7. Například, jestliže adresa vektoru přerušení je 130 vyjádřeno v osmičkovém kódu, potom je první výstup 70 spojen s váhovými linkami 5, 6, 8 datové sběrnice 28. Je to dáno umístěním pole adresy v instrukci skok do podprogramu a definicí provedení této instrukce, viz popis funkce zapojení. Čtrnáctá linka 2 datové sběrnice 28 je spojena s druhým vstupem 161 datového přijímače 16 a s druhým vstupem 81 instrukčního registru 8. Nejvyšší váhová linka 3 datové sběrnice 28 je spojena se třetím vstupem 82 instrukčního registru 8, se třetím vstupem 162 datového přijímače 16 a s druhým výstupem 71 přidavného zařízení 7. Linka 4 žádostí je spojena se třetím výstupem 72 přidavného zařízení 7 a s prvním vstupem 120 prioritního bloku 12. Synchronizační linka 5 je spojena se čtvrtým výstupem 73 přidavného zařízení 7 a s prvním vstupem 270 prvního hradla 27. Blokovací linka 6 je spojena s pátým výstupem 74 přidavného zařízení 7 a s druhým vstupem 121 prioritního bloku 12. Výstup 84 instrukčního registru 8 je spojen se vstupem 150 druhého hradla 15, se vstupem 100 prvního dekodéru 10 a jeho nejvyšší váhový bit je zapojen na první vstup 110 generátoru 11 ovládacích signálů. První výstup 102 prvního dekodéru 10 je spojen s druhým vstupem 111 generátoru 11 ovládacích signálů a s prvním vstupem 240 druhého dekodéru 24. Druhý výstup 101 prvního dekodéru 10 je spojen s nulovacím vstupem 250 nejnižšího váhového bitu čítače 25 instrukcí, jehož nastavovací vstup 251 je zapojen na výstup 242 druhého dekodéru 24. První výstup 112 generátoru 11 ovládacích signálů je spojen s hradlovacím vstupem 164 datového přijímače 16. Druhý výstup 113 generátoru 11 ovládacích signálů je spojen s řídicím vstupem 151 druhého hradla 15. Třetí výstup 115 generátoru 11 ovládacích signálů je spojen s hladinovým hodinovým vstupem 83 instrukčního registru 8. Třetí vstup 114 generátoru 11 ovládacích signálů je spojen s výstupem 142 prvního klopného obvodu 14, jehož nastavovací vstup 140 je spojen s výstupem 231 zpožďovacího členu 23 a nulovací vstup 141 je spojen se čtvrtým výstupem 116 generátoru 11 ovládacích signálů. Vstup 230 zpožďovacího členu 23 je zapojen na výstup 262 třetího hradla 26, jehož první vstup 260 je spojen s výstupem 131 druhého klopného obvodu 13 a druhý vstup 261 je zapojen na výstup 292 čtvrtého hradla 29. Druhý vstup 291 čtvrtého hradla 29 je spojen s prvním výstupem 122 prioritního bloku 12, jehož druhý výstup 123 je spojen s prioritním výstupem 90 procesoru 9 a s nulovacím vstupem klopného obvodu 13. První vstup 290 čtvrtého hradla 29 je spojen s výstupem 272 prvního hradla 27. Výstup 152 druhého hradla 15 je spojen s výstupem 163 datového přijímače 16, s

výstupem 171 zápisníkové paměti 17, se vstupem 190 adresního registru 19 a s prvním vstupem 180 centrálního přepínače 18. Výstup 191 adresního registru 19 je spojen s druhým vstupem 181 centrálního přepínače 18, jehož třetí vstup 182 je svým nejvyšším váhovým bitem spojen s výstupem 252 nejnižšího váhového bitu čítače 25 instrukcí, a jehož výstup 183 je zapojen nejvyšším váhovým bitem na druhý vstup 241 druhého dekodéru 24 a dalšími bity je spojen se vstupem 200 odpovídajících bitů čítače 20 instrukcí, tj. nultý bit výstupu 183 je spojen s prvním bitem čítače 20 instrukcí atd. Dále je výstup 183 spojen se vstupem 210 operačního modulu 21, jehož výstup 211 je spojen se vstupem 170 zápisníkové paměti 17 a se vstupem 222 datového vysílače 22. Prioritní výstup 90 je spojen s prioritním vstupem 75 přídavného zařízení 7. Výstup 201 čítače 20 instrukcí je spojen s odpovídajícími bity třetího vstupu 182 centrálního přepínače 18, tj. první bit čítače 20 instrukcí je spojen s nultým bitem třetího vstupu 182 atd. Výstup 223 datového vysílače 22 je spojen se čtrnáctou linkou 2 a výstup 224 je spojen s linkami 1.

Popis obr. 2: Prioritní vstup 75 přídavného zařízení 7 je spojen se vstupem 310 přijímače 31, jehož první výstup 311 je spojen se vstupem 300 prioritního bloku 30 a se vstupem 320 integračního členu 32, a jehož druhý výstup 312 je spojen s druhým vstupem 361 pátého hradla 36. Výstup 321 integračního členu 32 je spojen s prvním vstupem 330 šestého hradla 33, jehož druhý vstup 331 je zapojen na výstup 301 prioritního bloku 30, a jehož výstup 332 je spojen s nulovacím vstupem 340 třetího klopného obvodu 34. Výstup 342 třetího obvodu 34 je spojen se vstupem 350 druhého vysílače 35 a s prvním vstupem 360 pátého hradla 36, jehož výstup 362 je zapojen na nulovací vstup 370 čtvrtého klopného obvodu 37. Výstup 372 čtvrtého klopného obvodu 37 je spojen se vstupem 380 třetího vysílače 38, se vstupem 390 čtvrtého vysílače 39 a se vstupem 400 prvního vysílače 40. Výstup 351 druhého vysílače 35 je spojen s pátým výstupem 74 přídavného zařízení 7, jehož čtvrtý výstup 73 je zapojen na výstup 381 třetího vysílače 38, druhý výstup 71 je spojen s výstupem 401 prvního vysílače 40 a první výstup 70 je spojen s výstupem 391 čtvrtého vysílače 39.

Funkce zapojení podle obr. 1 a 2 je následující: Instrukce skoku je šestnáctibitová a má pro cílovou adresu vyhrazeny určité bity, a to nultý až třetí bit pro adresu stránky v operační paměti a čtvrtý až jedenáctý bit pro adresu uvnitř stránky. Čítače 20, 25 instrukcí jsou připojeny na adresní sběrnici tak, že nejnižší váhový bit čítače 25 je spojen s první linkou adresní sběrnice atd. Z toho vyplývá, že adresuje každou sudou slabiku, tj. adresuje instrukční slova, narozdíl od adresního registru 19, jehož nultý bit je spo-

jen s nultou linkou adresní sběrnice, tj. adresuje datové slabiky. Přídavné zařízení 7 žádá o obsluhu aktivním signálem z třetího výstupu 72 na lince 4 žádostí. Signály na této lince se asynchronně snímají do prvního vstupu 120 prioritního bloku 12, kde se rozhoduje, zda procesor 9 bude plnit další instrukci v hlavním programu, nebo zda dojde k přerušení. V případě, že dojde k přerušení, vysílá procesor 9 z výstupu 90 prioritní signál, který se šíří na prioritní vstup 75 přídavného zařízení 7. Odtud projde přes přijímač 31 na vstup 300 prioritního bloku 30. Zde se rozhoduje, zda na prioritní signál reflektuje přídavné zařízení 7, nebo zda se propustí k dalšímu v pořadí přídavnému zařízení. V uvažovaném případě žádá přídavné zařízení 7, tudíž prioritní signál přeruší svoje další šíření na šestý výstup 76, který je spojen s prioritním výstupem 303 prioritního bloku 30. Na výstupu 301 se objeví aktivní signál, který se dostane na druhý vstup 331 šestého hradla 33, na jehož prvním vstupu 330 se objeví se zpožděním časové konstanty integračního členu 32 rovněž aktivní signál. Spodní hladina na nulovacím vstupu 340 třetího klopného obvodu 34 způsobí horní hladinu signálu na vstupu 350 druhého vysílače 35. Z jeho výstupu 351 se pak šíří aktivní hladina po blokovací lince 6 na druhý vstup 121 prioritního bloku 12. Na jeho základě se přestane vysílat signál z prioritního výstupu 90 procesoru 9 a jeho nepřítomnost způsobí na druhém výstupu 312 přijímače 31 aktivní signál. Na prvním vstupu 360 i na druhém vstupu 361 jsou nyní aktivní hladiny a na nulovacím vstupu 370 čtvrtého klopného obvodu 37 se objeví spodní úroveň. Na výstupu 372 je následkem toho horní hladina, která se šíří přes třetí vysílač 38 po synchronizační lince 5, přes první vysílač 40 po největší váhové lince 3 datové sběrnice 28 a přes čtvrtý vysílač 39 po příslušných linkách 1 datové sběrnice 28. Aktivním signálem na nastavovacím vstupu 341 se stává výstup 342 třetího klopného obvodu 34 neaktivním. Oscilátor v generátoru ovládacích signálů 11 je zastaven, stanový registr řadiče procesoru 9 je v prvním taktu a aktivním signálem na hodinovém vstupu 83 je instrukční registr 8 ve stavu snímání. Nejvyšší váhový bit výstupu 84 instrukčního registru 8 má aktivní úroveň, která na prvním vstupu 110 generátoru 11 ovládacích signálů nastaví takové podmínky, že z prvního taktu přejde řadič přímo do čtvrtého taktu. Děje se tak aktivním signálem na třetím vstupu 114 z výstupu 142 prvního klopného obvodu 14. Signál na synchronizační lince 5 se přes první hradlo 27 dostane na první vstup 290 čtvrtého hradla 29. Na hradlovacím vstupu 271 je nastavena propustná funkce. Na druhém vstupu 291 čtvrtého hradla 29 je aktivní signál od okamžiku, kdy se prioritní blok 12 rozhodl pro proces přerušení. Během vysílání prio-

ritního signálu z druhého výstupu **123** prioritního bloku **12** se výstup **131** druhého klopného obvodu **13** nastaví na takovou hladinu, aby aktivní signál na druhém vstupu **261** prošel na vstup **230** zpožďovacího členu **23** a odtud na nastavovací vstup **140** prvního klopného obvodu **14**. Přechodem řadiče do čtvrtého taktu se nuluje signálem na nulovacím vstupu **132** druhý klopný obvod **13**, signálem na nulovacím vstupu **141** první klopný obvod **14**, instrukční registr **8** se uzavře a procesor **9** vyšle povel do přídatného zařízení **7** pro shození čtvrtého klopného obvodu **37** přes nastavovací vstup **371**. V tomto taktu se obsah registru ukazovátka zásobníku v zápisníkové paměti **17** přesune přes první vstup **180** centrálního přepínače **18** na vstup **210** operačního modulu **21**, kde je nastavena operace odčítání dvojky. Takto zmenšený obsah se opět zapíše do registru ukazovátka zásobníku. Pak přejde řadič do pátého taktu, v němž se tento obsah uloží do adresního registru **19**. Struktura procesoru **9** dovoluje i přechod ze čtvrtého taktu přímo do šestého taktu. V něm dojde k přesunu obsahů čítačů **20**, **25** instrukcí přes třetí vstup **182** centrálního přepínače **18** do datového registru operačního modulu **21**. Do tohoto taktu lze přesunout činnost z pátého taktu. Ze šestého taktu pak přejde řadič do sedmého taktu, ve kterém se nuluje druhý klopný obvod **13** signálem na vstupu **132**, návratová adresa se vysílá přes datový vysílač **22** aktivním signálem na vstupu **221** na datovou sběrnici **28**, odkud se ukládá do zásobníkové paměti na adresu, danou obsahem adresního registru **19**. Zároveň se signálem na řídicím vstupu **151** druhého hradla **15** toto hradlo otevře a příslušné bity instrukce, odpovídající cílové adrese, se přes první vstup **180** centrálního přepínače **18** přesunou na vstup **200** čítače instrukcí **20**, kam se uloží jako adresa vektoru přerušení. Současně spodní hladinou na nulo-

vacím vstupu **250** se nuluje nejnižší váhový bit čítače **25** instrukcí. V případě, že další žádost o obsluhu není, v tomto taktu se z výstupu **122** prioritního bloku **12** zablokuje neaktivním signálem druhý vstup **291** čtvrtého hradla **29**. Na konci obslužného programu se nachází instrukce s jedničkovým příznakem ve čtrnáctém bitu. Stav tohoto bitu se sejme v prvním taktu ze čtrnácté linky **2** datové sběrnice **28** do instrukčního registru **8**, dále účastní dekodování v prvním dekodéru **10** a aktivní signál z prvního výstupu **102** se šíří na první vstup **240** druhého dekodéru **24**. Ve druhém až čtvrtém taktu se provádí příslušná instrukce a v pátém taktu se obsah registru ukazovátka zásobníku v zápisníkové paměti **17** uloží do adresního registru **19**. V šestém taktu se tento obsah uloží přes první vstup **180** centrálního přepínače **18** do datového registru operačního modulu **21**. V sedmém taktu se signálem na hradlovacím vstupu **164** otevře datový přijímač **16** a návratová adresa se řší ze zásobníkové paměti adresované obsahem adresního registru **19** po datové sběrnici **28**, přes první vstup **180**, na vstupy **200** a **241**. Současně se obsah datového registru v operačním modulu **21**, kde se nastaví operace přičtení dvojky, uloží zpět zvětšený o dva do registru ukazovátka zásobníku. Příslušné bity návratové adresy se zapíší do čítače **20** instrukcí a hladina nejvyššího váhového bitu na druhém vstupu **241** se na základě aktivního signálu na ovládacím vstupu **243** projeví spodní hladinou buď na výstupu **242** nebo na výstupu **244**, který je spojen s nulovacím vstupem **250**. V případě horní hladiny na druhém vstupu **241** se nejnižší váhový bit čítače **25** instrukcí nastaví do jedničkového stavu. V opačném případě se nuluje.

Možnost použití uvedeného zapojení je v systému, který využívá popsaný způsob spojení procesoru s přídatnými zařízeními.

PŘEDMĚT VYNÁLEZU

1. Zapojení pro provádění operace přerušení vyznačující se tím, že nejvyšší váhový bit výstupu **(84)** instrukčního registru **(8)** je spojen s prvním vstupem **(110)** generátoru **(11)** ovládacích signálů a výstup **(401)** prvního vysílače **(40)** přídatného zařízení **(7)** je přes jeho druhý výstup **(71)** spojen s nejvyšší váhovou linkou **(3)** datové sběrnice **(28)**.

2. Zapojení podle bodu 1 vyznačující se tím, že vstup **(400)** prvního vysílače **(40)** je spojen s výstupem **(372)** čtvrtého klopného obvodu **(37)**, na jehož nulovací vstup **(370)** je připojen výstup **(362)** pátého hradla **(36)**, přičemž jeho první vstup **(360)** je spojen s výstupem **(342)** třetího klopného obvodu **(34)** a jeho druhý vstup **(361)** je zapojen na druhý výstup **(312)** přijímače **(31)**, jehož výstup **(311)** je spojen se vstupem

(320) integračního členu **(32)** a výstup **(321)** integračního členu **(32)** je spojen s prvním vstupem **(330)** šestého hradla **(33)**, jehož výstup **(332)** je spojen s nulovacím vstupem **(340)** třetího klopného obvodu **(34)**.

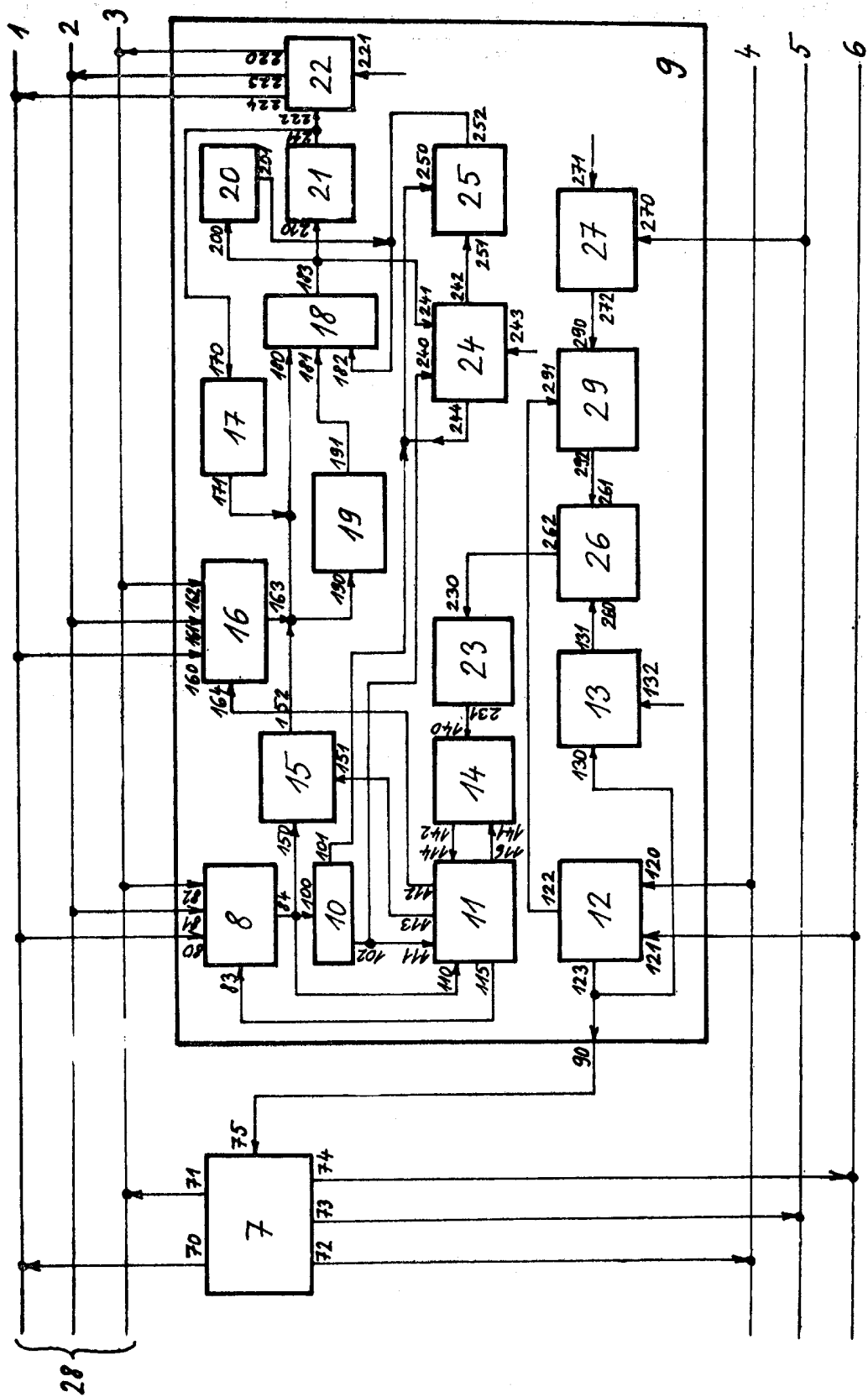
3. Zapojení podle bodu 1 vyznačující se tím, že druhý vstup **(111)** generátoru **(11)** ovládacích signálů je spojen s prvním výstupem **(102)** prvního dekodéru **(10)** a s prvním vstupem **(240)** druhého dekodéru **(24)**, druhý výstup **(101)** prvního dekodéru **(10)** je spojen s výstupem **(244)** druhého dekodéru **(24)** a s nulovacím vstupem **(250)** nejnižšího váhového bitu čítače **(25)** instrukcí, jehož nastavovací vstup **(251)** je spojen s výstupem **(242)** druhého dekodéru **(24)**, na jehož druhý vstup **(241)** je za-

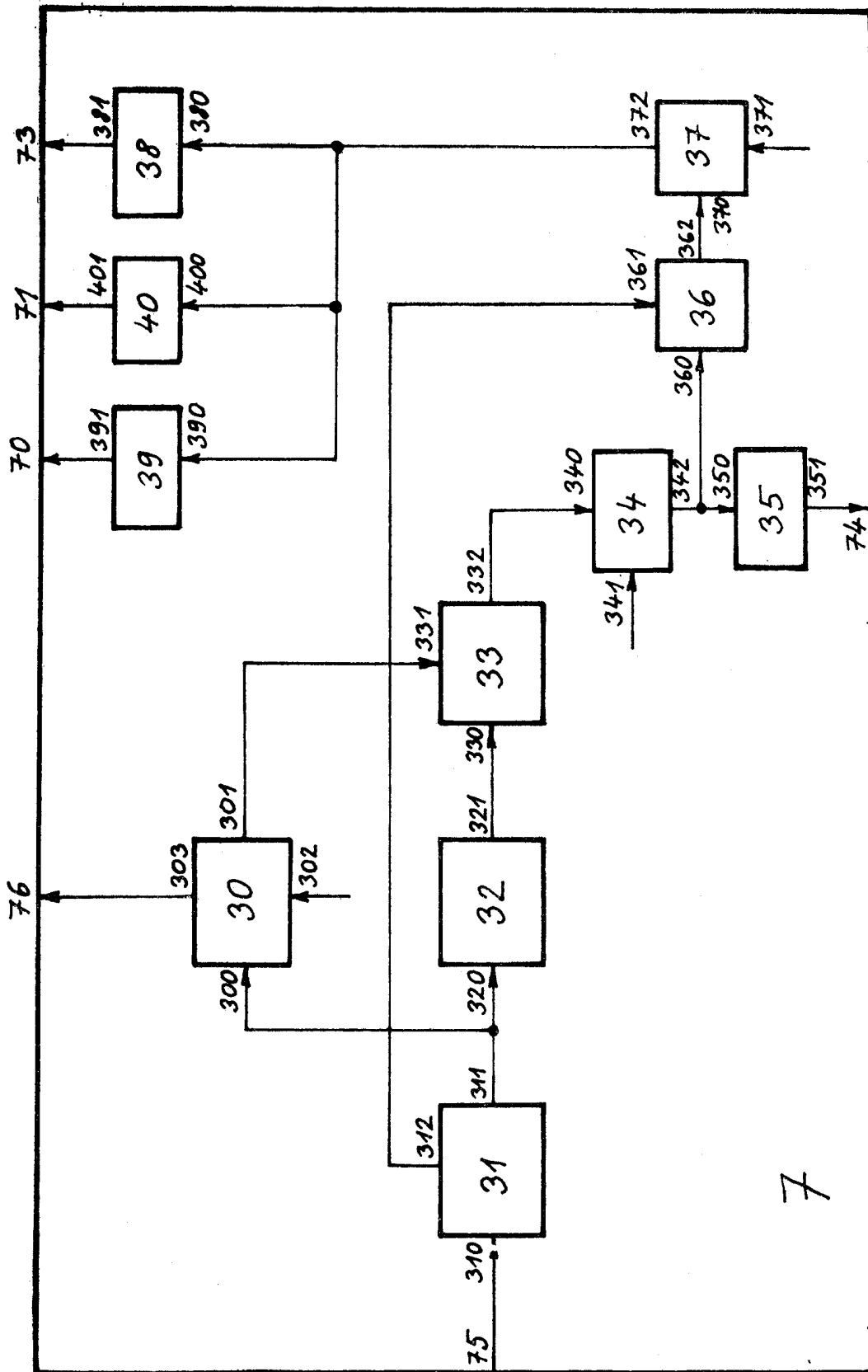
pojen nejvyšší váhový bit výstupu (183) centrálního přepínače (18).

4. Zapojení podle bodu 1 vyznačující se tím, že čtvrtý výstup (116) generátoru (11) ovládacích signálů je spojen s nulovacím vstupem (141) prvního klopného obvodu

(14), jehož nastavovací vstup (140) je spojen s výstupem (231) zpožďovacího členu (23) a vstup (230) zpožďovacího členu (23) je spojen s výstupem (262) třetího hradla (26), jehož druhý vstup (261) je zapojen na výstup (292) čtvrtého hradla (29).

2 listy výkresů

Obr. 2